

Bukott versenylovából OLIMPIAI DÍJLÓ

Vitathatatlan, hogy a modern díjlovaslásban egyre nagyobb szerepet kap a ló született képessége abban, hogy sikeres díjlóvá váljon. Ezt a tényt akár a modern melegvérű-tenyésztés diadalának, akár az edzés és a lovaslás minőségét veszélyeztető tényezőnek is lehet tekinteni. Az is észrevehető, hogy a díjlótenyésztésben az elmúlt évtizedekben történt hatalmas fejlődés teljesen kiszorította a telivéreket a díjlovaslásporrból. A múltban ez a fajta számos kiváló díjlovát adott, mint például Podhajsky legendás Neróját. Alois Podhajsky a Bécsi Spanyol Lovasiskola (SRS) minden idők leghíresebb vezetője volt, emellett nemzetközi bíró, jól ismert könyvek szerzője, aki mindig kihangsúlyozta a jó lendület fenntartásának fontosságát az összes összeszedett mozdulat fejlesztéséhez.

Több mint 70 évvel ezelőtt más volt a szituáció, hiszen a két világháború között a lovasok többségét a lovasság adta, akik a katonaság lovainak versenyeztek, ezek között pedig sok volt telivér. Manapság már egyet sem találunk alkalmasnak a díjlovaslásportra, de a katonaság Európában a II. világháború előtt nem tehetett meg azt, hogy drága lovakat vásároljon, pláne nem olyanokat, amelyek csak díjlovaslásra valók. Ehelyett a tisztek azokkal a lovakkal dolgoztak, amelyeket alájuk rendeltek, és ezekből a lovakból próbálták meg kihozni a legjobbat a klasszikus alapelvek szerinti lelkes munkával. A lovak között kiselejtezett versenylovak is voltak, amelyekhez olcsón tudott hozzájutni a katonaság. Egy ilyen kiselejtezett ló történetét olvashatjuk az alábbiakban. Sindbad xx 1927. május 19-én született, a híres Dark Ronald xx után, W. Welp tenyésztette versenytenyésztési szándékkal. A lóért szép summát, tízezer márkát fizetett egy osztrák vevő, de mint oly sokszor a lóverseny világában, a nagy várakozások ellenére Sindbad nem teljesítette a tőle el-

várt eredményt. A tulajdonosa ezért úgy döntött, megváltik tőle és mindössze kétezer osztrák schillingért eladta az osztrák hadseregnek a vékony, hosszúlábú telivért. A római császár után Nerónak nevezték át a lovat, majd elhelyezték az osztrák lovasság oktatási intézményében. Az volt a ter-

vakból már képzett sikeres nemzetközi szintű díjlovas. Podhajsky később megemlítette a „Meine Lehrmeister die Pferde” című könyvében, hogy őt nem érdekelte Nero múltja, és a közepszerű külleme sem, sőt, boldog volt, hogy újabb lóval gazdagodik, amelyet díjlónak képezhet ki.

„Úgy tudott felülkerekedni a félelmén,
hogy lovása hagyta neki, addig vizsgálja
az akadályt, amíg csak akarja, és nézhesse,
ahogy más lovak ugranak rajta”

vük vele, hogy majd jó ugróló vagy díjló lesz belőle. De Nero xx minden tervet meg hiúsított. Az ugráshoz túl félénk volt, a díjlovasláshoz nem volt benne elég lendület és előremenő kedv. Az osztrák hadsereg rossz lóra tett, nem akarta megtartani, mert csak vitte a pénzt. A vége az lett, hogy 1933-ban Nero xx-t felajánlották az osztrák lovasság egyik legjobb díjlovasának, Alois Podhajskynak, aki átlagos katonalo-

Ebben az időben Podhajsky a Bécsi Spanyol Lovasiskolában dolgozott, ahol igazából senki nem lelkesedett a legújabb katonai megbízatása hallatán. Nero se nem volt szép, se nem volt meggyőző, de épp ez jellemezte Podhajsky másik lovát, az osztrák melegvérű Norát is, mellyel abban az időben lett nemzetközi szinten is sikeres díjlovas. „A szépség mindig előny, de a kiképzés során az SRS klasszikus

alapelveinek szigorú követésével a legcsúnyább lóból is jól izmolt atlétát lehet faragani. Nero volt erre a legjobb példa és be is bizonyította ezt” – mondta a korábbi oberbereiter, Georg Wahl. (A legendás Wahlra Podhajsky figyelt fel és ő vitte a Bécsi Spanyol Lovasiskolába 1939-ben.)

HOGYAN TANÍTSUK MEG A TELIVÉRNEK AZ ELŐREMENÉST

Amikor Podhajskyhoz került Nero, a bécsi Vilmos főherceg-laktanyába vitték, ahol mindkét lova állt. Nem sokkal Nero érkezése után a herél az egész éjszakát azzal töltötte, hogy Nora farkát rágta. Ez nemcsak azért okozott gondot, mert Nora elég ronda volt kopasz farokkal, de Nero sárgaságot is kapott és majdnem egy hónapig beteg volt. Nem kezdődött tehát túl jól a kapcsolatuk, ráadásul, amikor gazdája végre elkezdhette a munkát vele, akkor szembesült azzal, hogy az elvileg futásra tenyésztett ló nem szívesen megy előre. Ha körbekerített pályán dolgozott vele, még rosszabb lett. Ezért Podhajsky úgy döntött, hosszú sétákra lovalog ki a hatalmas bécsi parkba, a Práterbe, ahol nagy erdők, folyók, mezők voltak. Szándékosan kerülte a körök, fordulatok, vonalak lovaglását, Nerót hosszú egyeneseken lovalogta. Az elején Nero nem lelkesedett a nagy, nyitott terekért, a versenypályára emlékeztették őt, kezdetben feszült volt, de kis idő elteltével hozzászokott, és az előremenő kedve is javult ezeken a hosszú terepeken. Podhajsky ekkor már bátorkodott a körbekerített kinti pályán is lovalogni, de csak egyenesen előrelovalogva, ügyelve arra, hogy ne veszítse el a lendületét. Az elején csak könnyűügetésben lovalogta, csupán rövid időszakokra ült rá a hátra iskolai ülésben, és ahogy úgy érezte, Nero veszít a lendületből, ismét könnyűügetésben lovalogta. Alapelve szerint a jó összeszedett munka alapfeltétele a lendület. Ez az alapelv működött Nerónál is, és néhány hónap múlva már nem tartott vissza, elkezdődhetett a komolyabb idomítómunka. Podhajsky felfedezte új lova óriási intelligenciáját, a ló pedig gyorsan tanult. Mivel nagy jelentőséget tulajdonított a dicsőretnek a ló motiváltságának fenntartása érdekében, bármilyen pozitív változást érzékelt egy-egy munkafázisban, abbahagyta az edzést

és bevitte Nerót az istállóba pihenni. Így a ló pozitív emlékekkel köthette össze a munkát.

A NEMZETKÖZI VERSENYKARRIER KEZDETE

Körülbelül hat hónap képzés elteltével a hatéves Nero teljesítette az első versenyét M szinten, Bécsben, ahol istállótársa, Nora mögött második helyen végzett. A gyors fejlődés ellenére újabb problémával kellett szembesülnie Podhajskynak... A telivérek kis patája hajlamos a töredezésre és a vékony talp gyulladásokat okozhat. Podhajsky arról számolt be, hogy hetekig kellett megszakítania az edzést Nero sántasága miatt. A képzés alatt Podhajskynak figyelembe kellett vennie, hogy lova mindig rosszkedvvel kezdi a napot, emiatt minden reggel korán extra bemelegítést kapott, de

hogy Norával együtt Ausztriát képviselje. Podhajskynak megint gondja akadt Nero egyik patájával. Egy svájci kovács kialakított neki egy speciális patkót, melyet ragasztással és csupán egy szöggel rögzített, és hogy növelje a patkó stabilitását, a szokásos kettő helyett három kápával egészítette ki. A patkó így rajta maradt Nero törekeny patáján, de sokkal nehezebb volt, mint a másik, ami miatt eleinte egyenetlenné vált a ló mozgása. Hamarosan megtanulta ezt kompenzálni, és teljesen tisztán ügetett a versenyen, de nem tudott olyan sikeres lenni, mint Nora, aki harmadikként végzett a győztes német páros, Friedrich Gerhard és a maszszív Fels – Nero teljes ellentéte – mögött. Alig egy évvel később Nero, aki nem igazán győzte meg a nemzetközi bírkat és a közönséget, 1935-ben megnyerte az FEI-bajnokságot Budapesten, melyen 13 lovas

ezután a ló mindig nagyon készségesen dolgozott.

Az 1930-as években, amikor még nem voltak olyan bajnokságok, mint manapság, amikor a sport még mindig gyerekcipőben járt, az FEI olyan „FEI-bajnokságot” rendezett, amely nagydíj és Szent Györgydíj szinten ment. 1934-ben a svájci katonai lovas központban, Tunban rendezték az éves bajnokságot és Nerót választották ki,

képviselt négy nemzetet. Megelőzte a két legjobb német lovas, Hermann von Oppelnt és Friedrich Gerhardtöt, a hannoveri német lovassági iskola versenyzőit. Az indulók száma ezeken a nemzetközi versenyeken azt mutatja, hogy a mai viszonyokhoz képest akkoriban még nagyon kevesen versenyeztek nemzetközi szinten Európában. Nem voltak említésre méltó ellenfelek a tengerentúlról sem, hiszen Európa állt

a világ csúcsán. Ennek ellenére ez egy nagyon bátorító győzelemnek számított Podhajskynak egy olyan lovon, amelyről két évvel azelőtt már lemondtak.

OLIMPIAI ÉREM, 1936

1936-ban, az olimpia évében Ausztria egész csapatot küldött a berlini olimpiára, melyet a náci hatalom rendezett a horogkereszt árnyékában. A díjlovaslásban rekordszámú, kilenc csapat vett részt, többek között Magyarország, Norvégia, Csehszlovákia és az USA lovasai voltak jelen. Természetesen Nero a favoritok közt szerepelt, de a németek más lovakkal vettek részt, mint egy évvel azelőtt. Különösen éremesélyesek voltak a fekete trakehneni herélték, Kronos és Absinth, melyeket ugyanaz a tenyésztő tenyésztett és közeli rokonságban álltak. Mielőtt azonban bármilyen éremre gondolhatott volna Podhajsky, egészen más problémát kellett előbb megoldania. Ezúttal nem Nero patái jelentették a bajt, hanem az érzékeny karaktere, jelen esetben a pálya szélét díszítő virágok. Az előző évben a füves pályára festett fehér vonalakat találta ijesztőnek, gyanúsaknak, azokon ugrált át. Podhajsky elintézte, hogy a melegítőpályán is legyenek olyan fehér vonalak és hagyta a lovát, hadd vizsgálgassa, ameddig csak akarja. Így amikor számított, a versenynapon a telivér már nem foglalkozott vele és nagyon jó programot mutatott be. A németek csodálatos trakehneni lovaihoz képest Nero kevésbé volt elegáns, de mivel nincs elérhető videó, a bírálat nehezen értékelhető. Végül Nero xx egyéni bronzérmet szerzett, az osztrák csapat pedig negyedik helyen végzett. Huszonkét pont választotta el az ezüstéremtől, 38,5 az aranytól, melyet a fiatal német lovas, Heinz Pollay nyert a győnyörű Kronos nyergében, Otto Lörke felkészítésével. Nem meglepő módon az osztrák bíró, von Henikstein alezredes első helyre bírálta Nerót. És természetesen a német von Poseck tábornok adta a legkevesebb pontot, így az utolsó, hetedik helyre sorolta. Ugyanakkor a legendás Gustav Rau az 1936-os olimpiáról írt könyvében megemlíti, hogy Nero az osztrák bíró pontjai nélkül is megszerezte volna a bronzérmet. A legfontosabb ered-

mény természetesen az volt, hogy a ló a semmiből eljutott az olimpiai éremig és mindezt csupán három év alatt.

AZ ERŐ, AMIVEL SZÁMOLNI KELL

Jó egy héttel az olimpia után számos olimpiai versenyző újra találkozott Aachen szentélyében, hogy revansot vegyenek. Nero xx is kihasználta a lehetőséget és megnyerte a nagydíjat. Külön érdekesség, hogy itt valami olyat is kellett tennie, amit nagyon nem szeretett: ugrani. Számos díjlovasláverseny feladata volt ugyanis egy alacsony engedelmességi ugrás megtevése a díjlovasláprogram végén. A korai olimpiákon a díjlovasoknak még egy olyan rudat is meg kellett ugraniuk, amelyet a ló felé gurítottak! Nero mindig is rettegett az ugrástól, Podhajsky pedig soha nem gyakorolta túlzottan az ugrást vele, a törekény patái miatt. Nero úgy tudott felülkerekedni a félelmén, hogy lovasa hagyta neki, adig vizsgálja az akadályt, amíg csak akarja, és nézhesse, ahogy más lovak ugranak rajta. Az 1936-os aacheni versenyt megelőzően Nero körülbelül már egy éve nem ugrott. A győzelemért pedig meg kellett ugrania az engedelmességi ugrást, melyet

ő engedelmesen meg is tett. Podhajsky ezzel bizonyítottan látta, hogy ezt a szintű engedelmességet és bizalmat a lóba vetett rendkívüli hitnek és a tréningmódszerének köszönheti.

1937-re a klasszikus kiképzésnek köszönhetően egészen látványosan felizmolódott telivér visszatért Berlinbe az FEI-bajnokságra, de legyőzte őt az olimpiai ezüstérmes Gerhard Friedrich a trakehneni Absinth-tel. Az FEI 1936-ban, érthetetlen módon hozott egy olyan szabályt, amely kizárta a 14 évesnél idősebb lovak indulását a nemzetközi nagydíjból – ez a döntés ma elfogadhatatlan lenne. A szabály kizárt néhány nemzetet a nem annyira „erős” lovaikkal a nemzetközi porondról, de szerencsére az akkor 10 éves Nero nem tartozott bele ebbe a kategóriába.

1938-ban a lovaknak, amelyek általában vonattal utaztak, hajóra kellett szállniuk, hogy eljussanak Londonba az FEI-bajnokságra. Nero a negyedik bajnokságán vett részt, lovasának a német Wehrmacht egyenruháját kellett viselnie, mivel Ausztriát márciusban csatolták Hitler Harmadik Birodalmához. Sajnos Nero nem teljesítette az elvártakat és a négy nemzet tizenegy indu-

lójából csak az ötödik helyet tudta megszerezni. Nero egykori berlini olimpiai riválisa, a nagyon nemes és vékony, kisméretű anglo-arab kanca, Favourite, valamint francia lovasa, André Jousseume szerezték meg az első helyezést.

Mint a legtöbb lónak, Nerónak is megvoltak a saját, különleges szokásai. Számtalan más lóhoz hasonlóan ő is nagyon szerette a cukrot, de intelligenciájának köszönhetően azt is képes volt elérni, hogy többet kapjon belőle, mint ami jár. Ahelyett, hogy megrágtá volna a darab cukrot, amit kapott, elraktározta a szájában, mint a hörcsög a pofazacskójában. Ezzel a trükkkel sokszor sikerrel járt, mert a lovasa vagy a rajongói ilyenkor azt hitték, nem sikerült bekapnia az előző cukrot, ezért adtak neki még egyet. Podhajsky a cukrot a mentális állapot jelzőjének tekintette, mert éppúgy, mint ahogy később a legendás Josef Neckermann is megtapasztalta top lovánál, Marianónál, Nero is visszautasította a cukrot, ha úgy érezte, igazságtalannul bántak vele.

AZ UTOLSÓ DIADAL ÉS A KARRIER KÉNYSZERŰ VÉGE

Nero karrierje a II. világháború kitörése miatt ért véget. Előtte azonban még egy hosszabb versenyturnén volt Németországban, Verdenben, Hannoverben, Münsterben és Münchenben, majd 1939. augusztusában egy lovasvárosba, a kelet-porosz Insterburgba utazott. Kis idővel megérkezése után Podhajsky észrevette, hogy Nero imbolyog a boxában. Azonnal hívta az állatorvost. A diagnózis a rettegett exertionalis rhabdomyolysis. Ez a súlyos betegség a hátizmokat támadja meg, gyulladáshoz vezet, megmérgezi az egész testet, ha nem kezelik azonnal és határozottan. Az állatorvos egy nagyon régi és hatékony kezelést alkalmazott, a köpölyözést, és emellett injekciókat adott Nerónak. A ló állapota javult, de Podhajsky megtett minden óvintézkedést és a lóápoló levitte Nerót a közeli folyóhoz, hogy lehűtsék az érzékeny patáit. A végén a ló képes volt részt venni az utolsó versenyén és megnyerte az S kategóriát. Karrierje 12 éves korában ért véget. Akkor azonban még nem tudták, hogy évekkel később a telivér még fontos szerepet játszik.

NERO SZEREPE A LIPICAIK MEGMENTÉSÉBEN

1939-ben Podhajsky a Bécsi Spanyol Lovasiskola parancsnoka lett, 1964-ig töltötte be a vezetői tisztséget. Amikor újra csatlakozott az iskolához, két lovat vitt magával: Nerót és a magasvérű magyar Teját, amely 1948-ban az olimpiai lova lett. Georg Wahl a következőképp emlékszik vissza erre: „Podhajsky tehát Neróval és Tejával a Hofburg istállóba ment. A lovak nagyon hasonlítottak egymásra, de számomra Nero volt az inkább kimagasló díjló. Amikor kilovagoltunk a lipicaiakkal a Lainzer Állatkertbe Bécsben, Podhajsky

„Podhajsky volt talán az SRS legkarizmatikusabb vezetője, a II. világháború káosza után ő állította helyre az iskolát, de örökké élő mesterműve, amit díjlovas versenyzőként alkotott, az a német telivér, Nero xx marad”

gyakran Neróval vezette a terepet, a telivér annyira különbözött a szürke lipicaiaktól”. Podhajsky szerencsés volt, hogy megtarthatta szeretett lovát, még a legnehezebb háborús időkben is Bécsben. Természetesen Nerót evakuálták a háború végén, amikor a lovasa parancsot adott az SRS kiürítésére az egyre gyakoribb bombázások és az amiatti félelem miatt, hogy az oroszok esetleg elfoglalják a várost. Az evakuáció olyan legendás lett, hogy Walt Disney filmet készített róla. Georg Wahl, aki talán az utolsó élő szemtanúja volt a lovak mentésének, egy 2011-es interjúban ezt nyilatkozta: „A lovak mentése kevésbé volt drámai, mint azt sokan

gondolják, különösen nem olyan drámai, mint az amerikai filmekben. Mi tudtuk, mit kell tennünk.”

A lipicaiak és Nero új otthonra talált egy kis faluban Felső-Ausztriában, bár még nem menekültek meg teljesen. Bizonytalan volt, mi lesz velük azután, hogy vége lett a háborúnak és a szövetségesek átvették az ellenőrzést az ország felett. Amikor az amerikai csapatok felszabadították az országot és az utcákon vonultak, egy amerikai őrnagy észrevette Nerót az istállóban. Láttá versenyezni 1936-ban Berlinben és felismerte a nagyszerű lovat. Emlékezett a majd' egy évtizeddel azelőtti lenyűgöző előadására. Nero felfedezése volt a kezdete a lipicaiak és az iskola megmentésének. Az őrnagy segítette Podhajskynak kapcsolatba lépni az amerikai csapatokkal. Patton tábornok, aki 1912-ben olimpiai induló volt, beleegyezését adta, hogy az SRS az amerikai csapatok védelme alá kerüljön.

„Amikor Nero már elmúlt 20 éves, még mindig nagyon jól nézett ki, gyakorlatilag nem öregedett” – mondta Wahl. Podhajsky 18 éves koráig lovagolta, majd úgy gondolta, öreg társa szívesen élne nagy legelőkön idős korában. Elvitték hát a lipicai tenyészkancák ideiglenes otthonába. Sajnos az elkeneközje történt, Nero szenvedett attól, hogy kiszakították megszokott környezetéből, és nagyon izgatott volt a kancák és a csikók látványától. Ahelyett, hogy békésen legelészett volna, nem tudott lenyugodni. Ezért Podhajsky visszavitte drága barátját Bécsbe, ahol élete végéig, 1953-ig élt. 26 éves korában kellett elaltatni.

Podhajsky volt talán az SRS legkarizmatikusabb vezetője, a II. világháború káosza után ő állította helyre az iskolát, de örökké élő mesterműve, amit díjlovas versenyzőként alkotott, az a német telivér, Nero xx marad, aki a mesternek köszönhetően átlagos kinézetű, senkinek sem kellő lóból olimpiai érem győztesévé vált. Mint sok más ló, akkortájt Nero volt a bizonyítéka annak, hogy a klasszikus kiképzés fejleszteni tudja a lovakat, sokkal szebbé téve őket, attól függetlenül, hogy mennyire tehetségesek, vagy milyen az alkatak.

Silke Rottermann cikkét Somogyvári Anett fordította

Forrás: eurodressage.com